

Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Güçlüklerin Değerlendirilmesi

Evaluation of the Difficulties Faced by Teachers in Classroom Management

ÖZET

Bu çalışmanın amacı öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesidir. Bu çalışmada nitel araştırma tekniklerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırma için kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak seçilen 12 öğretmen araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Verileri elde etmek için araştırmacı yüz yüze görüşmeler gerçekleştirmiştir. Veri analizinde kullanılmak üzere, görüşme formundan toplanan ham veriler metodolojik olarak işlenmiştir. Veriler içerik analizi kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırma, öğretmenlerin sınıf yönetimi hususunda karşılaştıkları zorlukları analiz etmeyi amaçlamıştır. Katılımcıların perspektifinden çıkan sonuçlar, özellikle öğrenci davranışları, öğrenci motivasyonu ve öğrenme ortamı bağlamında belirgin zorlukları ortaya koymuştur. Aynı şekilde, ailelerin olumsuz tutumları, disiplin meselelerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Araştırma, aynı zamanda rehberlik eksikliği ve yönetsel faktörlerin de sınıf yönetimi güçlüklerini artırdığını göstermiştir. Bu sonuçlar, etkili sınıf yönetimi stratejilerinin geliştirilmesi için öğretmen yaklaşımlarının, aile işbirliğinin ve yönetim düzenlemelerinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Okul, Sınıf Yönetimi.

ABSTRACT

The aim of this study is to evaluate the difficulties faced by teachers in classroom management. Phenomenology design, one of the qualitative research techniques, was used in this study. The study group consisted of 12 teachers selected using convenience sampling method. Data were collected using a semi-structured interview form. The researcher conducted face-to-face interviews to obtain the data. The raw data collected from the interview form were methodologically processed for data analysis. The data were evaluated using content analysis. The study aimed to analyze the challenges teachers face in classroom management. The results from the participants' perspective revealed significant challenges, especially in the context of student behavior, student motivation and the learning environment. Likewise, the negative attitudes of parents play a decisive role in disciplinary issues. The research also showed that lack of guidance and administrative factors also exacerbate classroom management challenges. These results emphasize the necessity of teacher approaches, family collaboration and management arrangements for the development of effective classroom management strategies.

Keywords: Teacher, School, Classroom Management.

GİRİŞ

Eğitimden bahsederken akla gelen ilk şeylerden biri sınıf yönetimidir. Sınıfta düzenin sağlanmasından eğitimci sorumludur. Eğitim ve öğretimin kalitesi, öğretmenin sınıfı kontrol etme becerisinden önemli ölçüde etkilenir. Hoş bir sınıf atmosferinin yaratılması, öğretmenin sınıf yönetimindeki etkinliğinden önemli ölçüde etkilenir. Dersler öğrenilirken destekleyici bir öğrenme atmosferinde başarı kaçınılmaz olacaktır. Eğitimci sınıfı kurarken öğrencilerin gereksinimlerini dikkate alır ve atmosferi uygun şekilde hazırlarsa öğrenme süreci eğlenceli olacak ve hızlanacaktır. Kazandığımız bilgi de ömür boyu sürecektir. Tabii ki eğitimcilerin yeni fikirleri ve bilgileri öğrencilerine aktarmaları ve aynı zamanda bilginin kalıcı olmasını sağlamaları çok önemlidir. Çocukların hem akademik başarılarının hem de sosyal ve duygusal gelişimlerinin çok önemli olduğunu akılda tutmak çok önemlidir. Çocukların gelişiminin izlenmesi önemlidir ve gereken her türlü yardım sağlanmalıdır. Bu alanlara yardımcı olmak ve geliştirmek için öğretmenlerin sınıf yönetimi becerileri çok önemlidir (Terzi, 2002). Sınıfı iyi yöneten eğitimcilerin çalışmalarına baktığımızda, çocukların derse daha iyi katıldıklarını, öğrenme sürecini daha çok sevdiklerini ve öğrenmelerinin kalıcı olduğunu görebiliriz (Erol, 2006). Sınıf yönetimi stilleri, öğretmenlerin sınıftaki görevlerini yerine getirirken sergiledikleri tutumlar, eylemler ve iletişim becerileri ile kendini gösterir. Öğretmenlerin sınıf yönetimi; eğitimleri, mesleki deneyimleri, yeni fikirlere açıklıkları, iletişim ve empati yetenekleri gibi faktörlerden etkilenir. Bu etki, süreç üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkiye sahip olabilir. Okul öncesi eğitim aşamasında sınıf yönetimi biraz daha farklılaşmakta ve özelleşmektedir (Börso, Peolsson ve Gerdle, 2008). Çocukların ihtiyaçları, gelişimsel özellikleri ışığında eğitimcileri tarafından karşılanmalı ve desteklenmelidir. Oktay (2006) çocuğun hem temel hem de temel olmayan gereksinimleri olduğunu belirtmektedir. Bu ihtiyaçlar şu şekilde kategorize edilebilir: yetişkin

Müslim Benli ¹
Ömür Duran ²
Kayacan Ziya Uçal ³
Erdal Akyol ⁴

How to Cite This Article

Benli, M., Duran, Ö., Uçal, K. Z. & Akyol, E. (2023). "Öğretmenlerin Sınıf Yönetiminde Karşılaştıkları Güçlüklerin Değerlendirilmesi", International Academic Social Resources Journal, (e-ISSN: 2636-7637), Vol:8, Issue:53; pp:3548-3559. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOURNAL.71794>

Arrival: 15 June 2023

Published: 30 September 2023

Academic Social Resources Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Öğretmen, MEB, Tokat, Türkiye

² Öğretmen, MEB, Ankara, Türkiye

³ Öğretmen, MEB, Mersin, Türkiye

⁴ Öğretmen, MEB, Konya, Türkiye

desteği, özgürlük, güven, ilgi, sevgi, iyi bakım ve beslenme, kendini tanıma, hareket ve oyun. Çocuğun bu temel gereksinimleri, okul öncesi eğitmenleri tarafından sınıfı yönetirken göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı zamanda, bazen çocukların gelişimsel özelliklerini dikkate alarak esneklik göstermelidirler. Özet: Balat'a (2018) göre etkili sınıf yönetimi, "çocuğu merkeze alan ve oyuna dayalı bir öğretim yönteminin benimsenmesinin yanı sıra öğretmenlerin öğretim yöntemini kullanırken sahip olması gereken becerilerin toplamını" içerir. Tal'a (2010) göre, inisiyatif alabilme, planlama yaparken istenen sonuçları dengeleyebilme, liderlik becerileri gösterebilme ve öğrencilerinin bilişsel ve duygusal etkileşimlerini yönetebilme okul öncesi eğitmenlerinin sahip olması gereken bir üst beceridir. Çocukların okul öncesi dönemdeki davranışları, etkili sınıf yönetiminden etkilenir ve bu sayede gelişir. Çocuklar iyi bir sosyal gelişim gösterir ve bilişsel büyümenin yanı sıra çevreleriyle olumlu bağlar kurabilirler. Bu gerekçelere göre, sınıf yönetiminin çocuğun benlik kavramının ve yaşam becerilerinin gelişimi için çok önemli olduğu açıktır (Güney, 2015). Sınıflarını etkili ve verimli bir şekilde yönetmek isteyen öğretmenlerin sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri, yenilikçi öğretim teknikleri kullanmaları, iyi bir zaman yöneticisi olmaları ve öğrencileriyle iyi ilişkiler geliştirmeleri gerekmektedir (Özkan, 2005). Çocuklar zaman içinde eğitmenleriyle güvene dayalı ilişkiler kurabildiklerinde, aralarındaki ilişki oldukça güçlü hale gelir. Bu senaryoda öğrenme kolaylaşır ve yıkıcı sınıf içi davranışlar azalır. Ancak birçok araştırma, eğitmenlerin yetersiz sınıf yönetimi becerilerinin bir sonucu olarak yaşadıkları zorlukların çeşitli endişelere, strese ve sonuç olarak alanı bırakma tercihine bile neden olduğunu göstermektedir. Olumsuz öğrenci davranışları, hem yeni hem de deneyimli eğitmenler için yaygın bir sorun olan en önemli konulardan biri olarak görülmektedir. Sınıf yönetiminin etkililiğinde kilit faktör öğretmenin yetenekleridir. Sınıfta eğitmen yönetici olarak görev yapar ve bu göz ardı edilmemesi gereken bir husustur (Celep, 2002). Bu nedenle öğretmenlerin liderlik becerilerine sahip olması gerekir. Eğitmenlerin sınıfta kullandıkları çeşitli yöntemlerin öğrencilerin gelişimi üzerinde çok büyük etkisi vardır. Araştırmalara göre, okul öncesi dönemde edinilen çok sayıda alışkanlık, kişinin hayatının geri kalanında yararlı olmaya devam etmektedir. Aslında, bu eylemlerin kişinin kişiliği, tutumu, inançları ve değerleri üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir (ahin, 2005). Aynı zamanda, bu yöntem ve modelleri kullanırken koşulları göz önünde bulundurmak için esnek olmak önemlidir. Çağdaş yöntemlerde öğrencilerin süreç ve gelişim özellikleri ön planda tutulur ve planlar onların tercihleri ve ilgileri doğrultusunda tasarlanır (Özel ve Bayındır, 2008). Eğitmen, öğrencilerin belirli özelliklerini vurgulayarak müfredatı geliştirir. Her çocuk farklıdır ve istekleri, ilgileri ve ihtiyaçları benzersiz olduğu için onurlandırılır. Öğrenciler ve öğretmenler arasındaki etkileşim çok önemlidir. Öğretmen iyi davranışlarıyla öğrencilere örnek olur. Sınıftaki herkes eşit haklara sahiptir ve eğitmen kuralları öğrencilerle birlikte belirler. Öğrenciyi öğretimin merkezine koyarak, eğitmen öğrenciyi kendi gereksinimlerine göre yönlendirebilir (Aydın, 2017). Akademik başarının ötesinde, modern sınıf yönetimi yönteminde öğrenciler sorumluluk duygusu geliştirmeleri için teşvik edilir. Öğrencilerin eleştirel, sorgulayıcı, merhametli ve dönüştürücü düşünürler olmalarını amaçlar (zcan, 2012). Geçmişten günümüze birçok sınıf yönetimi tekniği geliştirilmiştir. Geçmişte öğrencilerin ilgi ve isteklerini göz ardı eden öğretmen merkezli yaklaşım modeli hâkimken, günümüzün sınıf yönetimi modeli öğrencileri önceleyen, onların kendilerine özgü farklılıklarını kabul eden, ilgi ve isteklerini dikkate alan bir modeldir. Eğitmen, okul yetkililerinin tutum ve davranışları, sınıf ortamı ve çevre bu değişimleri etkileyebilir (Başar, 2016). Öğrencilerin talepleri eğitmenin birinci önceliği olmalı ve gerektiğinde öğretmen hemen yeni bir modele geçebilmelidir. Bu da ancak eğitmenin çeşitli sınıf yönetimi stratejilerine aşina olmasıyla mümkündür. Eğitmen, seçtiği sınıf yönetimi modellerinin programın hedefleri ve başarıları ile her bir öğrencinin kendine özgü özellikleriyle ne kadar uyumlu çalışacağını da göz önünde bulundurmalıdır (Gürsel, Sarı ve Dilmaç, 2004). Öğretmenler esnek bir yaklaşıma sahip olmalı ve sınıf yönetimi modellerinden sadece birini seçip kullanmamalıdır çünkü her modelin kendine özgü avantaj ve dezavantajları olduğunu unutmamalıdır. Araştırmaya göre, sınıf yönetimi modelleri için dört kategori bulunmaktadır: "Tepkisel Model, Önleyici Model, Gelişimsel Model ve Bütünsel Model." (Başar, 1999).

Çocuk dostu sınıf yönetiminin reaktif yaklaşımı birkaç yararlı bileşenden yoksundur. Bu yaklaşımı kullanmayı seçmeden önce, okul öncesi eğitmenleri bu yaklaşımın ilgili bileşenleri hakkında düşünmelidir. Çocuklar bu süre zarfında davranışlarını etkilemek için hızlı girdi isterler. İyi davranırlarsa teşvik edilmeli, olumsuz davranırlarsa uyarılmalıdırlar. Özdenetimlerini ancak bu şekilde sürdürebilirler (Babaoğlan ve Yıldırım, 2010). Ayrıca, ödül ve yaptırımların kullanıldığı bir sınıf yönetimi türüdür. Bir öğrenci sınıfta kötü bir davranış sergilediğinde, anında karşılık verilir. Bu tepkinin sonucunda istenmeyen davranışın hızla istenen davranışa dönüşeceğine inanılır (Başar, 2004). Öğretmenin amacı düzeni korumak olduğu için, sınıfın bütününden ziyade öğrenciye odaklanarak hemen tepki verir. Ancak, tepkisel yaklaşım sınıfta sürekli olarak kullanılırsa, öğrenciler ters tepki verebilir, bu da uygunsuz davranışların sıklığını artırabilir veya öğrenciler sonunda öğretmenin yanıtlarına karşı duyarsızlaşabilir. İleri düzeydeki öğrenciler şiddet içeren davranışlar sergileyebilir. Bu gerekçelere göre, sınıfta tepkisel yaklaşımı tercih eden eğitmenler zorlanacak ve sınıf yönetimi becerileri önemli ölçüde etkilenecektir (Gürsel, Sarı ve Dilmaç, 2004).

Nitelikli eğitmenlere sahip olmak elbette eğitim kalitesini artırmaya yardımcı olur. Okul öncesi, özellikle yaş grubu göz önüne alındığında, ekstra dikkatle ele alınması gereken bir aşamadır (Blair, Denham, Kochanoff ve Whipple, 2004). Öğretmenler, sınıfı amacına hizmet edecek şekilde düzenlemeli ve gerektiğinde öğrencilere yardımcı olacak müdahalelerde bulunmalıdır. Öğretmenler, sınıf yönetimi becerilerini kullanarak çocukların dikkatini sürdürebilir, öğrenmeye elverişli etkinlikler sunabilir ve herhangi bir zorluğu önlemek için önceden harekete geçebilirlerse

çocuklara başarılı bir şekilde ulaşabilirler (Açkgöz, 2005). Sadece destekleyici bir okul atmosferi çocukların öğrenmesine yardımcı olabilir. Bu durumda, öğretmenin katılımı da aynı derecede önemlidir. Ancak, sınıfta verimli bir öğrenme ortamının oluşmasına çeşitli unsurların katkıda bulunduğu farkındayız. Bu unsurlara ek olarak öğretmenlerin mesleki deneyimleri, sorunlara verdikleri tepkiler, öğrenci ve öğretmen motivasyonu, okul-aile işbirliği ve iletişimi, çevre ve okulun eğitim politikası da vurgulanabilir (Dal, Erdem ve Taş, 2005). Öğretmen, sınıfın önünde mükemmel bir sınıf yönetimi sergileyecekse, sınıf yönetimini etkileyen değişkenlerin farkında olmalıdır. Bu durum, başarının güvence altına alınması için çok önemlidir.

Araştırma ile öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesi hakkında öğretmen görüşlerinin belirlenmesi ve değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaçla araştırmaya katılan öğretmenlere aşağıda belirtilen sorular yöneltilmiş ve yanıtları aranmıştır:

1. Sınıf yönetimi konusunda karşılaştığınız en büyük zorluk nedir?
2. Öğrencilerle disiplin konusunda karşılaştığınız zorlukları nasıl değerlendiriyorsunuz?
3. Öğrenciler arasındaki olumsuz davranışlarla başa çıkmak konusunda ne gibi güçlüklerle karşılaşıyorsunuz?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada nitel bir araştırma tekniği olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. "Fenomenoloji deseni" olarak adlandırılan yeni bir araştırma yaklaşımı, farkında olduğumuz ancak henüz tam olarak anlamadığımız olgulara odaklanmaktadır. Ayrıca, öznel görüş kavramını vurgulayan ve bireysel farklılıkları dikkate alan yeni bir araştırma yaklaşımı içerir (Yıldırım & Şimşek, 2013). Bu çalışmada nitel bir araştırma tekniği olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. İnsanların deneyimlerini ve algılarını anlamak için kullanılan bir araştırma tekniği olgu bilim desenidir. Bu desen, var olan ancak tam olarak anlamadığımız şeylere odaklanır. Ayrıca bu olgulara ilişkin bireysel perspektifler oluşturmak için bir yöntem sunar. İnsanların deneyimlerini anlamak, olayları ve taşıdıkları anlamları araştırmak için fenomenolojik araştırma uygulanır. Katılımcıların deneyimlerini daha iyi anlamak için araştırmacılar derinlemesine, açık uçlu görüşmeler yapar. Katılımcılar bu görüşmeler sırasında kendi deneyimlerini paylaşmaya davet edilir ve araştırmacı yinelenen temaları ve anlamları aramak için anlatı analizini kullanır. Fenomenolojik tasarım, katılımcıların öznel deneyimlerine odaklanırken bireysel farklılıkları ve farklı bakış açılarını dikkate alır. Bu yöntem, çalışmanın kapsamlı ve derinlemesine anlaşılmasını sağlar ve katılımcılara seslerini duyurma şansı verir (Karataş, 2015). Bu çalışmanın fenomenoloji deseninin amacı, öğretmenlerin deneyimlerini ve beklentilerini anlamaktır. Araştırmacı, derinlemesine görüşmeler ve anlatı analizi yoluyla öğretmenlerin deneyimlerini derinlemesine incelemiştir. Bu tasarım, yöneticilerin öğretmenlerin iç yaşamlarını aydınlatarak nasıl teşvik edici bir çalışma ortamı yaratabileceklerine dair önemli içgörüler sunmaktadır. Özetle, fenomenolojik desen, insanların öznel deneyimlerini anlamak ve bunlardan kaynaklanan anlamları araştırmak için kullanılan güçlü bir nitel araştırma tekniğidir. Bu metodoloji, katılımcıların öznel dünyalarının önemini vurgularken, araştırmacıların katılımcıların deneyimlerini ve bakış açılarını derinlemesine kavramalarını sağlar.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu oluşturan 12 öğretmenin seçiminde kolayda örneklem yaklaşımı kullanılmıştır (Karataş, 2015). Araştırmacının belirli bir grup veya birimden örneklem seçme stratejisi, pratik ve erişilebilir olduğu için kolayda örnekleme tekniği olarak bilinir. Bu yaklaşımla araştırmacı, örnekleme pratik hususlara veya para ve zamandan tasarruf etme yollarına dayanarak seçer. Araştırmacı, kolayda örnekleme yöntemini kullanırken seçilen örneklemin temsil gücü konusunda dikkatli olmalıdır; çünkü önyargılar mevcut olabilir ve bu teknik kullanılarak seçilen örneklem daha geniş bir popülasyonu doğru bir şekilde yansıtmayabilir. Kolayda örnekleme yaklaşımı, özellikle küçük örneklem büyüklükleri veya az finansman gerektiren araştırmalarda faydalıdır. Örneğin, zaman ve kaynak kısıtlamaları nedeniyle bir araştırmacı, bir okuldaki öğretmenlerin bakış açılarını analiz etmek için kolayda örnekleme yöntemini kullanabilir. Örnekleme yapılırken okuldaki öğretmenlerle iletişime geçmek kolay olduğundan, öğretmenler bu gruptan seçilebilir (Karataş, 2015). Katılımcıların cinsiyetleri, yaşları ve kıdemleri titizlikle belgelenmiştir. Örneklemin detayları Tablo 1'de gösterilmektedir.

Tablo 1: Araştırmaya Katılanların Demografik Değişkenleri

No	Cinsiyet	Branş	Yaş	Kıdem	Öğrenim Durumu
K1	Kadın	Matematik	34	12	Lisans
K2	Erkek	Sosyal Bilgiler	41	19	Lisans
K3	Kadın	Sınıf Öğretmeni	42	20	Lisans
K4	Kadın	Sınıf Öğretmeni	33	10	Yüksek Lisans
K5	Kadın	Sınıf Öğretmeni	41	20	Lisans
K6	Erkek	Sınıf Öğretmeni	41	18	Yüksek Lisans
K7	Erkek	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	34	10	Yüksek Lisans
K8	Erkek	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi	35	10	Yüksek Lisans
K9	Erkek	Türkçe	42	18	Lisans
K10	Erkek	Sınıf Öğretmeni	36	15	Yüksek Lisans
K11	Kadın	Sınıf Öğretmeni	40	12	Yüksek Lisans
K12	Erkek	İngilizce	36	11	Lisans

Tablo 1’de verilen katılımcıların profili incelendiğinde, cinsiyet bakımından çalışmada 5 kadın 7 erkek öğretmen olduğu görülmüştür. Branşları bakımından çalışmada 1 Türkçe, 1 İngilizce, 1 Matematik, 1 Sosyal Bilgiler, 2 Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve 6 Sınıf Öğretmeni bulunmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenler 33-42 yaş grubunda yer aldığı belirlenmiştir. Mesleki kıdemleri bakımından ise en az 10 yıl, en fazla 20 yıllık kıdeme sahip öğretmenler çalışmada yer almıştır. Eğitim durumları incelendiğinde 6 öğretmen yüksek lisans ve 6 öğretmen de lisans mezunu olduklarını belirtmişlerdir.

Veri Toplama Aracı

Verileri toplamak için yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunu oluşturmak için ilgili literatürün kapsamlı bir incelemesinin ardından açık uçlu sorular oluşturulmuştur. Görüşme formu, mesleklerinde otorite olan üç uzmana görüşlerini bildirmeleri için gönderilmiş ve ilgili testler yapılarak bazı geri bildirimler sağlanmıştır. Bu geri bildirimler görüşme formunun oluşturulmasında kullanılmıştır. Katılımcılar görüşme öncesinde telefonla aranmış ve çalışma hakkında kısa bir açıklama yapılmıştır. Ayrıca, görüşme formunun çalıştıkları okullarda kendilerine uygun bir zamanda gönüllü olarak uygulanacağı belirtilmiştir. Görüşmeler 25 dakika sürmüş, katılımcıların sorulara verdikleri yanıtlar kaydedilmiş, kendilerine okunmuş ve ardından teyit edilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorular şu şekildedir:

Sınıf yönetimi konusunda karşılaştığınız en büyük zorluk nedir?

Öğrencilerle disiplin konusunda karşılaştığınız zorlukları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Öğrenciler arasındaki olumsuz davranışlarla başa çıkmak konusunda ne gibi güçlüklerle karşılaşıyorsunuz?

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmacılar veri toplamak için çevrimiçi bir görüşme formu kullanmışlardır. Araştırma görüşmesi yaklaşık 25 dakika sürmüştür. Çalışmanın geçerliliğini sağlamak için, görüşme öncesinde katılımcılarla samimi bir diyalog kurulmuştur. Katılımcılar da görüşlerini paylaşma özgürlüğüne sahip olmuştur. Doğrulanabilirliği garanti altına almak için, görüşmeler katılımcıların söyledikleri gibi kaydedilmiş ve daha sonra yazıya dökülmüştür. Kapsamlı bir açıklama yapılması aktarılabilirliği sağlamıştır. Görüşme formundaki ham veriler, veri analizi için tercih edilen içerik analizi yaklaşımı kullanılarak metodik bir şekilde düzenlenmiştir. Katılımcıların her bir görüşme sorusuna verdikleri yanıtlar çeşitli sayfalara aktarılmıştır. Her bir katılımcının aynı soruya verdiği yanıtlar derlenmiştir. Kodlama ve ana temalar kullanılarak toplanan materyal düzenlenmiş ve incelenmiştir. Veriler arasındaki ilişkiler analiz edilerek belirli çıkarımlarda bulunulabilir ve bunlar daha sonra önceden belirlenmiş temalar doğrultusunda düzenlenerek yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

BULGULAR

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesine yönelik olarak yapılan çalışmada, araştırmaya katılan öğretmenlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve analizi sonucunda elde edilen bulgular ve bu bulgulara ilişkin tema ve kodlara aşağıdaki bölümlerde yer verilmiştir.

Sınıf Yönetimi Konusunda Katılımcıların Karşılaştığı En Büyük Zorluklar

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen “Sınıf yönetimi konusunda karşılaştığınız en büyük zorluk nedir?” şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2: Sınıf Yönetimi Konusunda Katılımcıların Karşılaştığı En Büyük Zorluklara İlişkin Temalar ve Görüşler

Temalar	Kodlar	f
Öğrenci Davranışları ile İlgili Zorluklar	Disiplin sorunları	3
	Ailelerin çocuklara tanıdığı sınırsız özgürlüğün okul ortamında kurallara uymayı zorlaştırması	1
	Akademik düzeyi düşük öğrencilerin diğer öğrencileri de olumsuz etkilemesi	1
	Öğrencileri kontrol etmek	1
	Öğrencilerin ayağa kalkmak, kalem açmak, sıraya kafasını koymak vb. davranışlarla öğretmenin veya diğer öğrencilerin dikkatini dağıtması	1
	Öğrencilerin dersi tekrar etmemesi	1
	Öğrencilerin geç vakitte uyuyup okula uykusuz gelmesi	1
	Öğrencilerin öğretmeni dinlememeleri	1
	Öğrencilerin söz almadan konuşmaları	1
	Sınıf düzenini sağlamak	1
Öğrenci Motivasyon ve İlgisi ile İlgili Zorluklar	Öğrencilerin ilgisizliği	3
	Öğrencilerdeki dikkat dağınıklığı	2
	Öğrencilerin isteksizliği	2
	Bazı öğrencilerin kahvaltı yapmadan okula gelmesi nedeniyle derse konsantre olamaması	1
	İlkokula küçük yaşta başlayan çocukların uyum sorunları	1
	Öğrencilerdeki motivasyon düşüklüğü	1
	Öğrencilerin çabuk sıkılmaları	1
	Öğrencilerin duyarsızlığı	1
Öğrenme Ortamı ve Öğrenci Farklılıklarından Kaynaklı Zorluklar	Öğrencilerin okul kültürüne uyum sorunları	1
	Kalabalık sınıflar	2
	Öğrenciler arasındaki farklar, üstün yetenekliden özel eğitime kadar çeşitli gruptan öğrencilerin aynı ortamda bulunması	2
	Yabancı uyruklu öğrencilerin dil problemlerinden kaynaklanan sorunlar	1

Tablo 2 incelendiğinde sınıf yönetimi konusunda katılımcıların karşılaştığı en büyük zorluklara ilişkin katılımcıların görüşlerinin; öğrenci davranışları ile ilgili zorluklar (f=12) öğrenci motivasyon ve ilgisi ile ilgili zorluklar (f=13) öğrenme ortamı ve öğrenci farklılıklarından kaynaklı zorluklar (f=5) olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir. Öğrenci davranışları ile ilgili zorluklar teması altında; disiplin sorunları; ailelerin çocuklara tanıdığı sınırsız özgürlüğün okul ortamında kurallara uymayı zorlaştırması; akademik düzeyi düşük öğrencilerin diğer öğrencileri de olumsuz etkilemesi; öğrencileri kontrol etmek; öğrencilerin ayağa kalkmak, kalem açmak, sıraya kafasını koymak vb. davranışlarla öğretmenin veya diğer öğrencilerin dikkatini dağıtması; öğrencilerin dersi tekrar etmemesi; öğrencilerin geç vakitte uyuyup okula uykusuz gelmesi; öğrencilerin öğretmeni dinlememeleri; öğrencilerin söz almadan konuşmaları; sınıf düzenini sağlamak şeklinde 10 adet kod bulunduğu görülmektedir. Buna göre öğrenci davranışları ile ilgili zorluklar teması altında katılımcıların karşılaştığı en büyük zorlukların başında disiplin sorunlarının (f=3) geldiği anlaşılmaktadır. Öğrenci davranışları ile ilgili zorluklar teması altında yer alan katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Okul dışında aileler tarafından yaratılmış olan “Sınırsız Özgürlük” okul ortamında gerek kurallara uyma gerekse ilişki ve iletişim kurmada sorun yaratmakta. Her bireyin bir sınırı olması gerektiği, empati ihtiyacı, iletişimde dikkat edilmesi gereken hususlar özellikle aktarımında en çok sorun yaşadığım konulardır.” (K4)

“Disiplin Sorunları: Sınıf içinde disiplin problemleriyle karşılaşmak, öğrencilerini kontrol etmekte zorlanmak, sınıf düzenini elde etmek ve sınıfın öğrenme ortamını etkilemesini engellemek için mücadele etmek sınıf yöneticisi en büyük zorluklardan biridir.” (K6)

“İstenmeyen davranışlarla başa çıkma olarak söyleyebilirim. Sınıfta ders işlenişini engelleyen öğrencilerin dikkatini dağıtan, akademik düzeyi düşük öğrencilerin derse odaklanamaması ve diğer öğrencileri de olumsuz etkilemeleri.” (K7)

“Öğrencilerin dersi tekrar etmemesi, geç vakitte uyuyup okula uykusuz gelmesi.” (K9)

“Öğrencilerin söz almadan konuşmaları ve öğretmeni dinlememesi en büyük sınıf yönetiminde problem arz etmektedir. Ayrıca herhangi bir arkadaşının ya da öğretmenin ders ile ilgili konuşurken ayağa kalkmak, kalemini açmak, sıraya kafasını koymak vs. durumlar suretiyle konuşmacının dikkatini dağıtmak sınıf yönetiminde problemlerdendir.” (K10)

“...Ayrıca kültürel farklar nedeniyle öğrenciler arası disiplin sorunları da fazlasıyla görülmektedir.” (K12)

Öğrenci motivasyon ve ilgisi ile ilgili zorluklar teması altında; öğrencilerin ilgisizliği, öğrencilerdeki dikkat dağınıklığı, öğrencilerin isteksizliği, bazı öğrencilerin kahvaltı yapmadan okula gelmesi nedeniyle derse konsantre olamaması, ilkokula küçük yaşta başlayan çocukların uyum sorunları, öğrencilerdeki motivasyon düşüklüğü,

öğrencilerin çabuk sıkılmaları, öğrencilerin duyarsızlığı, öğrencilerin okul kültürüne uyum sorunları şeklinde 9 adet kod bulunduğu görülmektedir. Buna göre öğrenci davranışları ile ilgili zorluklar teması altında katılımcıların karşılaştığı en büyük zorlukların başında öğrencilerin ilgisizliği (f=3), öğrencilerdeki dikkat dağınıklığı (f=2), öğrencilerin isteksizliği (f=2) gelmektedir. Öğrenci motivasyon ve ilgisi ile ilgili zorluklar teması altında yer alan katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Öğrencilerin derse konuya motivasyonunun düşük olması. Öğrencilerin duyarsız olması, derse karşı olan kayıtsız tutumları, ilgisiz ve isteksizliği.” (K1)

“İlkokula yaş olarak küçük başlayan öğrencilerin okul ve sınıf kültürüne uyum sağlamada yaşadığı güçlük, derslerdeki dikkat sürelerinin az olması sebebi ile dağılan ve dağıtılan sınıf dikkat ve motivasyonu, arkadaşları ile yaşadığı uyum sorunu.” (K2)

“Öğrencilerimin dikkatini toplamakta zorlanıyorum. Açık alanda ders yaptığım için diğer uyaranlar dikkat dağınıklığına sebep olabiliyor.” (K3)

“Öğrencilerin okul kültürüne uyumu gün geçtikçe zorlaşmakta.” (K4)

“Dikkat dağıtıcı unsurların bulunması, öğrencilerin dikkat sürelerinin kısa olması. İlgisiz öğrenciler.” (K6)

“Öğrencilerin derse karşı ilgisi çok kısa süreli oluyor. Çabuk sıkılıyorlar. Ders ve okulun gereksiz olduğunu düşünüyorlar.” (K8)

“Öğrencilerin isteksiz tavırları, ...kahvaltı yapmadan okula gelmesi sonucunda oluşan derse ilgisizlik hali.” (K9)

Öğrenme ortamı ve öğrenci farklılıklarından kaynaklı zorluklar teması altında; kalabalık sınıflar; öğrenciler arasındaki farklar, üstün yetenekliden özel eğitime kadar çeşitli gruptan öğrencilerin aynı ortamda bulunması; yabancı uyruklu öğrencilerin dil problemlerinden kaynaklanan sorunlar şeklinde 3 adet kod bulunduğu görülmektedir. Buna göre öğrenme ortamı ve öğrenci farklılıklarından kaynaklı zorluklar teması altında katılımcıların karşılaştığı en büyük zorluğun kalabalık sınıflar (f=2) olduğu görülmektedir. Öğrenme ortamı ve öğrenci farklılıklarından kaynaklı zorluklar teması altında yer alan katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Kalabalık sınıf mevcudlarında bu ihtiyaçların giderilmesi ve öğretmenlerin özenle desteklenmesi zorlaşmaktadır.” (K4)

“Sınıf yönetimi konusunda en çok tanısı konulmamış özel çocuklarla normal olan çocukları aynı bilgi ve becerilere tabi tutmaya çalışırken yaşıyorum.” (K5)

“Öğrenci Farkı: Üstün yetenekliden özel eğitime kadar çok çeşit grup öğrencinin aynı ortamda bulunması” (K6)

“Sınıf mevcudunun fazla olması zorluk yaşatmaktadır. Sınıf kalabalıklığı öğrencilerin oturma düzenini de etkilediğinden etkinlikleri ortaya koyarken uygun sınıf oturma düzeni sağlanamamaktadır. Bu durum sınıf yönetimini ve ders başarısını olumsuz olarak etkilemektedir.” (K11)

“Farklı öğrenme kültürüne ait öğrencilerin heterojen olarak aynı sınıfta bulunmaları en büyük sorunların başında gelmektedir. Özellikle Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda dil problemleri nedeniyle etkinliklerde sorunlar yaşanırken, seviye farkı olduğundan dolayı etkinlik planlamalarında sorun yaşanmaktadır.” (K12)

Öğrencilerle Disiplin Konusunda Karşılaşılan Zorluklar Konusunda Katılımcıların Değerlendirmeleri

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere yöneltilen; öğrencilerle disiplin konusunda karşılaştıkları zorlukları nasıl değerlendirdiklerine ilişkin açık uçlu soruya katılımcı öğretmenlerin vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3: Öğrencilerle Disiplin Konusunda Karşılaşılan Zorluklar Konusunda Katılımcıların Değerlendirmelerine İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f
Öğrenci Davranışları ile İlgili Görüşler	İstenmeyen öğrenci davranışları eğitim ve öğretimi olumsuz etkiliyor	2
	Öğrencilerde fiziksel zorbalık örneklerinin görülmesi	1
	Öğrencileri derse odaklamak çok zor oluyor	1
	Öğrencilerin kural tanımaması	1
	Öğrencilerin okul ve sınıf kurallarının dışına çıkması	1
	Öğrencinin okuldan kaçması	1
	Sınıfta kalma olmadığı için öğrenciler çok rahat davranıyor	1
Öğretmen Yaklaşımları ile İlgili Görüşler	Dikkatlerini toplamak için farklı bir kimliğe bürünmek gerekiyor	1
	Kuşak farkının gitgide açılması	1
	Öğrencilerin zihin dünyasına çok fazla hitap edemiyoruz	1
	Öğretmen derse hazırlıklı gitmeli öğrencinin ders dışı meşguliyetler içerisine girmesine fırsat verilmemeli	1
	Sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturmak	1
	Sınıf kurallarının uygulanmasında kararlı ve tutarlı davranmak	1
	Sınırsız ve kurlsız bir düzen olmayacağını öğrencilere aktarmak	1
Ailelerin Rolü ile İlgili Görüşler	Ailelerin ilgisizliği	2
	Okul yönetimi ve ailenin desteği olursa zorluklar daha kolay çözülür	2
	Ailenin gerekli yönlendirmeleri öğrenciye yapmaması	1
	Okulda öğrenciye verilen değerlerin evde ebeveynler tarafından desteklenmemesi	1
	Öğrencinin veli korkusundan evine gitmemesi	1
Eğitim Yönetimi ve Sistemi ile İlgili Görüşler	Cezaların caydırıcılığı bulunmuyor	1
	Öncelikle sorunun kaynağını tespit etmek	1
	Pandemi sürecinde öğrencilerin sınıf ortamından uzaklaşması disiplin sorunlarında artışa neden olması	1
	Sınıfta kalma geri gelmeli	1

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerle disiplin konusunda karşılaşılan zorluklar konusunda katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin görüşlerin; öğrenci davranışları ile ilgili görüşler (f=8) öğretmen yaklaşımları ile ilgili görüşler (f=7) ailelerin rolü ile ilgili görüşler (f=7) eğitim yönetimi ve sistemi ile ilgili görüşler (f=4) olmak üzere dört tema altında toplandığı görülmektedir. Öğrenci davranışları ile ilgili görüşler teması altında; istenmeyen öğrenci davranışları eğitim ve öğretimi olumsuz etkiliyor, öğrencilerde fiziksel zorbalık örneklerinin görülmesi, öğrencileri derse odaklamak çok zor oluyor, öğrencilerin kural tanımaması, öğrencilerin okul ve sınıf kurallarının dışına çıkması, öğrencinin okuldan kaçması, sınıfta kalma olmadığı için öğrenciler çok rahat davranıyor şeklinde 7 adet kod bulunduğu görülmektedir. Öğrenci davranışları ile ilgili görüşler teması altında yer alan katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Sınıfta kalma olmadığı için öğrenciler çok rahat davranıyor.” (K1)

“Sınıftaki disiplin sorunları ve istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitsel amaçların arzu edilen düzeyde gerçekleşmesi önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Öğretmen ve öğrenciler, günün büyük bir bölümünü birbirleriyle iletişim kurarak, birbirlerini düşünerek ve yargılayarak geçirmektedirler. Bu iletişim ve etkileşim sırasında anlaşmazlık söz konusu olduğunda sınıf, öğretmen ile öğrencilerin güç mücadelelerine sahne olmaktadır. Çoğu öğretmen ve öğrenciye göre, bu mücadele en çok disiplin sorunları baş gösterdiğinde olmaktadır.” (K6)

“Yeni neslin zihin dünyası çok farklı. Daha bağımsızlar kapalı ortamlardan hoşlanmıyor ve 40 dakikalık ders süresi çok geliyor. Hareketliler ve bedensel aktiviteler daha dikkatlerini çekiyor. Derse odaklamak çok zor oluyor.” (K7)

“Disiplin sorunlarının bazıları öğretmen tarafından çözüme kavuşurken bazıları daha da büyümektedir. Öğrencilerin öğretmenlerine ve diğer öğrencilere karşı davranışlarının çözümüne çalışılırken öğrenci, daha da fazla tepki vererek fiziksel zorbalık göstermekte, hatta daha da ileri giderek yaralama ve darp etme durumuna kadar gitmektedir. Ayrıca öğrencinin okuldan kaçma, ...gibi durumlar gözlemlenmektedir.” (K10)

“Belirlenen okul ve sınıf kültürüne uyum kurallarının dışına çıkmalarını doğru bulmuyorum. Öğrencilerin kural tanımamaları, birlikte belirlenmesine rağmen kurallara uyulmaması sonucu oluşan karmaşalar düzeni bozmaktadır. Aynı ortamda bulunan küçük grupların disiplinsiz davranışları nedeniyle tüm grubun düzeni bozulmakta ve disiplinsiz davranışlar tüm ekibin öğrenmesini olumsuz etkilemektedir.” (K12)

Öğretmen yaklaşımları ile ilgili görüşler teması altında; dikkatlerini toplamak için farklı bir kimliğe bürünmek gerekiyor, kuşak farkının gitgide açılması, öğrencilerin zihin dünyasına çok fazla hitap edemiyoruz, öğretmen derse hazırlıklı gitmeli öğrencinin ders dışı meşguliyetler içerisine girmesine fırsat verilmemeli, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturmak, sınıf kurallarının uygulanmasında kararlı ve tutarlı davranmak, sınırsız ve kurlsız

bir düzen olmayacağını öğrencilere aktarmak şeklinde 7 adet kod bulunduğu görülmektedir. Öğretmen yaklaşımları ile ilgili görüşler teması altında yer alan katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Her çocuk özel ve önemlidir. Bizler çocuklarımızın çok yönlü gelişimini sağlamakla mükellefiz. Öncelikle çocuklarımızın sağlıklı hayata adaptasyonunu sağlamak için okulun neden var olduğunu onlara benimsetmeliyiz. Disiplinin yalnızca okul ile ilgili bir kavram olmadığını, öz disiplinin önemini onlara yaşatarak, anlamlandırmalarını sağlamalıyız. Sınırsız ve kuralsız bir düzen olmasının mümkün olmadığını, her bireyin hakları ve amaçları olduğunu muhakkak seviyelerine indirgeyerek aktarmalıyız.” (K4)

“...Daha sonra ise sınıf kurallarını birlikte oluşturup uyulmaması halinde yaşanacak sorunları net bir şekilde ortaya koyarım. Sonrasında da bu kuralların uygulanması noktasında kararlı ve tutarlı bir duruş sergilerim.” (K5)

“Öğrencilerin zihin dünyasına çok fazla hitap edemiyoruz. Kuşak farkı son dönemde git gide açılıyor. Dikkatlerini toplamak için farklı bir kimliğe bürünmek gerekiyor.” (K8)

“Öğretmenin derse hazır durumda gitmesi dersin işleyişini aksatacak durumla karşılaşmaması sağlıyor. Dersi dolu dolu işlemek yani öğrencinin ders dışı meşguliyetler içerisine girmesine engel olmak gerekiyor. Derste boşluk oluşturmayarak disiplin problemi oluşmasını engellemeye gayret ediyorum.” (K9)

Ailelerin rolü ile ilgili görüşler teması altında; ailelerin ilgisizliği, okul yönetimi ve ailenin desteği olursa zorluklar daha kolay çözülür, ailenin gerekli yönlendirmeleri öğrenciye yapmaması, okulda öğrenciye verilen değerlerin evde ebeveynler tarafından desteklenmemesi, öğrencinin veli korkusundan evine gitmemesi şeklinde 5 adet kod bulunduğu görülmektedir. Ailelerin rolü ile ilgili görüşler teması altında yer alan katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Aileler arası eğitim, kültür farkı ve öğretmen iş birliği, çocuğu ile ilgi eksikliği sebebi ile oluşan davranışsal problemler oluyor genelde.” (K2)

“Okul yönetiminin ve ailenin desteği olursa disiplin konusundaki zorluklar bize çok yansımadan problem çözülüyor genelde.” (K3)

“...Aileler bu konuda kesinlikle paydaş olmalı. Örneğin 6 yıl boyunca yanlış verilmiş mesaj ve alt mesajları, hayatının 7.yılında, hayatına yeni dahil olmuş öğretmen tarafından düzenlenmesinden önce doğduğu andan itibaren hayata uyumlu biçimde çocuğa aktarılması ve okulda da doğru şekilde desteklenmesi çocuğun hem psikolojik hem sosyal gelişimi için daha sağlıklı olacaktır.” (K4)

“Ayrıca ...veli korkusundan evine gitmeme gibi durumlar gözlemlenmektedir.” (K10)

“Eğitim ilk olarak ailede başlar. Okulda öğrenciye verilen kazanım evde ebeveynler tarafından da desteklenmediği için davranış kazandırmak çok zorlaşmaktadır. Öte yandan öğrenci disipline ederken veli ilgisinin olmaması öğrencinin başarı durumunu etkilemekte, öğrenci gerekli yönlendirmeleri aileden görmemekte ve disipline problemleri ile bu nedenle karşılaşmaktadır.” (K11)

Eğitim yönetimi ve sistemi ile ilgili görüşler teması altında; cezaların caydırıcılığı bulunmuyor, öncelikle sorunun kaynağını tespit etmek, pandemi sürecinde öğrencilerin sınıf ortamından uzaklaşması disiplin sorunlarında artışa neden olması, sınıfta kalma geri gelmeli şeklinde 4 adet kod bulunduğu görülmektedir. Eğitim yönetimi ve sistemi ile ilgili görüşler teması altında yer alan katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Cezaların. Caydırıcılığı bulunmamaktadır. Sınıfta kalma geri gelmeli.” (K1)

“Öncelikle sorunun kaynağının tespit etmeye çalışırım.” (K5)

“Özellikle pandemi sürecinin yaşanmasından ötürü öğrencilerin sınıf ortamından uzaklaşmaları nedeniyle disiplin sorunları çok fazla görülüyor.” (K10)

Öğrenciler Arasındaki Olumsuz Davranışlarla Başa Çıkma Konusunda Katılımcıların Karşılaştıkları Güçlükler

Araştırmacı tarafından geliştirilmiş olunan yarı yapılandırılmış görüşme formunda bulunan ve öğretmenlere üçüncü sırada yöneltilen öğrenciler arasındaki olumsuz davranışlarla başa çıkma konusunda ne gibi güçlüklerle karşılaştıkları şeklindeki açık uçlu soruya katılımcıların vermiş olduğu cevaplar neticesi oluşturulan tema ve kodlar Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4: Öğrenciler Arasındaki Olumsuz Davranışlarla Başa Çıkma Konusunda Katılımcıların Karşılaştıkları Güçlüklere İlişkin Temalar ve Kodlar

Temalar	Kodlar	f
Ailelerin Olumsuz Tutumları	Yanlış anne-baba tutumları ya da benim çocuğum yapmaz yaklaşımı	5
	Ebeveynlerin iş birliğinden kaçınmaları	4
	Ailelerin eğitimsizliği ve aile baskısı	1
	Ailelerin ilgisizliği	1
	Aşırı koruyucu aile tutumundan destek alan öğrencinin hatasını anlamaması	1
Yönetim ve Öğretmenlerle Güçlükler	Rehber öğretmen bulunmayışı ya da yetersiz rehberlik hizmetleri	2
	Yasal boşluklar ve caydırıcı olmayan disiplin hükümleri	2
	Akademik başarısı düşük öğrencilere yeterli zaman ayrılamaması	1
	Bazı olumsuz davranışlardan öğretmenin haberdar olmaması	1
	Çalışanların istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı ortak tavır takınmamaları	1
	Otorite, hakimiyet ve yönlendirme gücü	1
Öğrenci Tutum ve Davranışları ile Güçlükler	Hatayı kabullenme, özür dileme ve tekrarlamama gibi erdemlerin bulunmayışı	1
	Öfkesini kontrol edemeyen öğrencilerin öfkesini dindirmek	1
	Öğrenciler arasında görülen yaygın akran zorbalığı	1
	Öğrencilerde görülen yaygın ergen zorbalığı	1
	Öğrencilerin her zaman kendilerini haklı görmesi	1
	Öğrenciye davranış değişikliği kazandıramamak	1

Tablo 4 incelendiğinde öğrenciler arasındaki olumsuz davranışlarla başa çıkma konusunda katılımcıların karşılaştıkları güçlüklere ilişkin görüşlerin; ailelerin olumsuz tutumları (f=12) yönetim ve öğretmenlerle ilgili güçlükler (f=8) öğrenci tutum ve davranışları ile ilgili güçlükler (f=6) olmak üzere üç tema altında toplandığı görülmektedir. Ailelerin olumsuz tutumları teması altında; yanlış anne-baba tutumları ya da benim çocuğum yapmaz yaklaşımı, ebeveynlerin iş birliğinden kaçınmaları, ailelerin eğitimsizliği ve aile baskısı, ailelerin ilgisizliği, aşırı koruyucu aile tutumundan destek alan öğrencinin hatasını anlamaması şeklinde 5 adet kod bulunduğu görülmektedir. Buna göre ailelerin olumsuz tutumları ile ilgili olarak katılımcıların karşılaştığı en büyük zorlukların başında yanlış anne-baba tutumları ya da benim çocuğum yapmaz yaklaşımı (f=5) ile ebeveynlerin iş birliğinden kaçınmaları (f=4) hususlarının geldiği görülmektedir. Ailelerin olumsuz tutumları ile ilgili katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Veli öğrenci iş birliğinin oluşmaması.” (K1)

“Problemi çözmeye veli ile iş birliğine girildiğinde ya aldırılmaz veli profili ile karşılaşılması ya da benim çocuğum yapmaz zihniyetindeki veli ile karşılaşılması bu sebeple de problemin çözümünün gecikmesi ya da çözülememesi.” (K2)

“Öğrenciler gelenlere hata yaptığının farkında oluyor bu nedenle problem çözülebiliyor fakat aile çocuğu aşırı koruyucu aile tutumu ile yaklaşınca maalesef öğrenci destek bulup yaptığı hatayı fark edemiyor. En büyük zorluk ailenin aşırı koruyucu olması.” (K3)

“Ailelerin olaylara, hayata ve çocuğa bakış açısı yine zaman zaman bu durumu çok zorlaştırmakta. Son dönemde sıklıkla duyduğumuz “Ama öğretmenim annem/babam dedi ki; birisi sana vurursa sen de ona vur” cümlesinin temelinde maalesef yanlış anne baba tutumları yer almaktadır. Bu durum yine sağlıklı çözümlenmelere engeldir.” (K4)

“Özellikle argo ve şiddet eğilimli çocuklarda sorunun asıl kaynağı aile ve çevresel faktörler olduğu için veli-öğretmen iş birliği noktasında öncelikle kabul şarttır. Aile bunu kabul etmediği zaman da çözüm konusunda çıkmazlar yaşanabiliyor.” (K5)

“Aile ilgisizliği-egitim eksikliği veya gereksiz baskısı.” (K6)

“En büyük sorun velilerin öğretmene değil çocuğuna inanması. Hiçbir öğretmen öğrencisinin kötü olmasını istemez. Veli öğretmene değil çocuğunun sözünün doğruluğuna inanıyor.” (K9)

“En büyük güçlük bana göre öğrencinin ebeveynlerinin iş birliğinden kaçınmalarıdır. Hatta ve hatta iş birliğinden ziyade çözümü baltalama davranışları ile çok fazla karşılaşılmaktadır. Veliler kendi öğrencilerine hiçbir olumsuz durumu yakıştırmamaktadırlar. Hal böyle olunca durum daha da kötüye giderek sorun başka bir boyuta kadar gitmektedir.” (K10)

“Gözle görülen olumsuz davranışların özellikle öğrenci ve velilerin karşı duruşları nedeniyle çözüme kavuşturulması için gösterilen her türlü çaba, tüm paydaşlarla yapılan iş birlikleri çözümsüzlükle sonuçlanmaktadır. Bu durumda öğretmen ve idarenin işi fazlasıyla zorlaşmaktadır.” (K12)

Yönetim ve öğretmenlerle ilgili güçlükler teması altında; rehber öğretmen bulunmayışı ya da yetersiz rehberlik hizmetleri, yasal boşluklar ve caydırıcı olmayan disiplin hükümleri, akademik başarısı düşük öğrencilere yeterli zaman ayrılamaması, bazı olumsuz davranışlardan öğretmenin haberdar olmaması, çalışanların istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı ortak tavır takınmamaları, otorite, hakimiyet ve yönlendirme gücü şeklinde 6 adet kod

bulunduğu görülmektedir. Buna göre yönetim ve öğretmenlerle ilgili güçlükler teması altında katılımcılarca en çok dile getirilen güçlüklerin okullarda rehber öğretmen bulunmaması ya da rehberlik hizmetlerinin yetersizliği (f=2) ile yasal boşluklar ve caydırıcı olmayan disiplin hükümleri (f=2) olduğu anlaşılmaktadır. Yönetim ve öğretmenlerle ilgili güçlükler ile ilgili katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Bazı konular bize yansıyor ama bazılarından haberimiz olmuyor.” (K1)

“Okul çalışanlarının istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı ortak tavır sergilememeleri. Öğrenme güçlüğü ve düşük akademik başarı gösteren öğrencilere yeteri zamanın ayrılamaması. Yasal prosedürdeki boşluklar. Rehberlik hizmetlerinden gerekli desteğin sağlanamaması.” (K6)

“Otorite, hakimiyet ve yönlendirme güçlüğü yaşıyorum.” (K7)

“Öğrenciler arasında problem çıktığında onları dinleyerek işe başlıyorum. Haklı haksız ayırt etmeye gayret ediyorum. Yaptıkları davranışın doğru olmadığını hatırlatıyor bir daha aynı davranışların tekrarı olursa disiplin kurallarının işleteceğini belirtiyorum. Ancak disiplin yönetmeliği özellikle orta okullarda etkili olmadığı için caydırıcı olmuyor çoğu zaman.” (K9)

“Öfke kontrol davranış bozukluğu gibi konularda eğitimi rehberlik birimleri alanında uzman kişiler tarafından verilmesi önem arz etmektedir. Ancak her okulda rehber öğretmen bulunmadığından olumsuz davranışla başa çıkma da zorluk yaşamaktayız.” (K11)

Öğrenci tutum ve davranışları ile ilgili güçlükler teması altında; hatayı kabullenme, özür dileme ve tekrarlamama gibi erdemlerin bulunmaması, öfkesini kontrol edemeyen öğrencilerin öfkesini dindirmek, öğrenciler arasında görülen yaygın akran zorbalığı, öğrencilerde görülen yaygın ergen zorbalığı, öğrencilerin her zaman kendilerini haklı görmesi, öğrenciye davranış değişikliği kazandıramamak şeklinde 6 adet kod bulunduğu görülmektedir. Öğrenci tutum ve davranışları ile ilgili güçlükler ile ilgili katılımcı görüşleri aşağıya çıkartılmıştır:

“Akran zorbalığı çok fazla öğrenciler arasında.” (K1)

“Öncelikle en zorlandığım noktanın öğrencilerin öfkesini dindirmek olduğunu düşünüyorum. Öfke kontrolünü sağlayamayan bireyin iletişime de kendisini kapatmakta ve bu kez ifade edemediği için öfke ve yanlış davranış dozu artmakta olduğunu görmekteyiz. Bu kısır döngüyü kırmanın en sağlıklı yönü zaman tanımak ve dingin, iletişime açık hale getirmek fakat ne yazık ki her bireye yeterli zamanı verme şansımız her zaman olmayabilmekte. Bazen dahil olmadığımız anlarda yaşanan sorunları çözümlenmek durumunda kalmaktayız. Bu durumda o anki ruh halleri, fikirleri, beden dilleri, öncesinde ne olduğu gibi konuyu çözümlenebilecek birçok önemli noktaya dahil olamadan sorunu çözmeye çalışmaktayız. Bu durum zaman zaman incitici olabilmekte çünkü her birey henüz kendisini ve olayları net aktarabilecek düzeyde olmamaktadır. Bu ifade edememiş duygusal sorunlar yaratabilmekte.” (K4)

“Öğrenci her zaman haklı olduğunu düşünüyor ...Suçunu kabullenme, özür dileme ve tekrarlamama gibi erdemler çok az.” (K7)

“Çocuklarda ergen zorbalığı da oldukça yaygın oluyor. Gücü yeten öğrenci diğer öğrencilere zorla bir şeyle yaptırmaya çalışıyor, tehdit edebiliyor.” (K9)

“Öğrencide davranış değişikliği kazandıramamak ve davranış değişikliğini sürekli hale getirememek büyük bir problemdir.” (K12)

SONUÇ

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmada; katılımcılara sınıf yönetimi konusunda karşılaştıkları en büyük zorlukların neler olduğu, öğrencilerle disiplin konusunda karşılaştıkları zorlukları nasıl değerlendirdikleri, öğrenciler arasındaki olumsuz davranışlarla başa çıkmak konusunda ne gibi güçlüklerle karşılaştıkları soruları yöneltmiş ve bu soruların yanıtları aranmıştır. Katılımcıların görüşlerinden elde edilen verilerin analiz ve değerlendirilmesi sonucunda aşağıda belirtilen bulgulara ulaşılmıştır:

Araştırma sonuçlarına göre; sınıf yönetimi konusunda katılımcıların karşılaştığı en büyük zorluklara ilişkin görüşler; öğrenci davranışları ile ilgili zorluklar, öğrenci motivasyon ve ilgisi ile ilgili zorluklar, öğrenme ortamı ve öğrenci farklılıklarından kaynaklı zorluklar olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. Öğrenci davranışları ile ilgili olarak katılımcılarca dile getirilen zorluklar; disiplin sorunları; ailelerin çocuklara tanıdığı sınırsız özgürlüğün okul ortamında kurallara uymayı zorlaştırması; akademik düzeyi düşük öğrencilerin diğer öğrencileri de olumsuz etkilemesi; öğrencileri kontrol etmek; öğrencilerin ayağa kalkmak, kalem açmak, sıraya kafasını koymak vb. davranışlarla öğretmenin veya diğer öğrencilerin dikkatini dağıtması; öğrencilerin dersi tekrar etmemesi; öğrencilerin geç vakitte uyuyup okula uykusuz gelmesi; öğrencilerin öğretmeni dinlememeleri; öğrencilerin söz almadan konuşmaları; sınıf düzenini sağlamak şeklindedir. Buna göre öğrenci davranışları ile ilgili zorluklar teması altında

katılımcıların karşılaştığı en büyük zorlukların başında disiplin sorunlarının geldiği anlaşılmaktadır. Öğrenci motivasyon ve ilgisi ile ilgili zorluklar teması altında ise katılımcılarca; öğrencilerin ilgisizliği, öğrencilerdeki dikkat dağınıklığı, öğrencilerin isteksizliği, bazı öğrencilerin kahvaltı yapmadan okula gelmesi nedeniyle derse konsantre olamaması, ilkokula küçük yaşta başlayan çocukların uyum sorunları, öğrencilerdeki motivasyon düşüklüğü, öğrencilerin çabuk sıkılmaları, öğrencilerin duyarsızlığı, öğrencilerin okul kültürüne uyum sorunları dile getirilmiştir. Buna göre öğrenci davranışları ile ilgili olarak katılımcıların karşılaştığı en büyük zorlukların; öğrencilerin ilgisizliği, öğrencilerdeki dikkat dağınıklığı ve öğrencilerin isteksizliği olduğu görülmektedir. Öğrenme ortamı ve öğrenci farklılıklarından kaynaklı zorluklar teması altında da kalabalık sınıflar; öğrenciler arasındaki farklar, üstün yetenekliden özel eğitime kadar çeşitli gruptan öğrencilerin aynı ortamda bulunması; yabancı uyruklu öğrencilerin dil problemlerinden kaynaklanan sorunlar yer almaktadır. Buna göre öğrenme ortamı ve öğrenci farklılıklarından kaynaklı zorluklar teması altında katılımcıların karşılaştığı en büyük zorluğun kalabalık sınıflar olduğu anlaşılmaktadır.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrencilerle disiplin konusunda karşılaşılan zorluklar konusunda katılımcıların değerlendirmelerine ilişkin görüşler; öğrenci davranışları ile ilgili görüşler, öğretmen yaklaşımları ile ilgili görüşler, ailelerin rolü ile ilgili görüşler, eğitim yönetimi ve sistemi ile ilgili görüşler olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Disiplin konusunda karşılaşılan öğrenci davranışları ile ilgili olarak katılımcılarca dile getirilen zorluklar: istenmeyen öğrenci davranışlarının eğitim ve öğretimi olumsuz etkilemesi, öğrencilerde fiziksel zorbalık örneklerinin görülmesi, öğrencileri derse odaklamanın çok zor olması, öğrencilerin kural tanımaması, öğrencilerin okul ve sınıf kurallarının dışına çıkması, öğrencinin okuldan kaçması, sınıfta kalma olmadığı için öğrencilerin çok rahat davranmaları olmuştur. Öğretmen yaklaşımları ile ilgili görüşler teması altında ise katılımcılarca ifade edilen zorluklar: öğrencilerin dikkatlerini toplamak için farklı bir kimliğe bürünmek gerektiği, kuşak farkının gitgide açıldığı, öğrencilerin zihin dünyasına çok fazla hitap edemediklerini, öğretmenin derse hazırlıklı gitmesi ve öğrencinin ders dışı meşguliyetler içerisine girmesine fırsat verilmemesi, sınıf kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturma, sınıf kurallarının uygulanmasında kararlı ve tutarlı davranma, sınırsız ve kuralsız bir düzen olmayacağını öğrencilere aktarma şeklinde olmuştur. Öğrencilerle disiplin konusunda karşılaşılan zorluklarda ailelerin rolü ile ilgili görüşler: teması altında; ailelerin ilgisizliği, okul yönetimi ve ailenin desteği olursa zorluklar daha kolay çözülür, ailenin gerekli yönlendirmeleri öğrenciye yapmaması, okulda öğrenciye verilen değerlerin evde ebeveynler tarafından desteklenmemesi, öğrencinin veli korkusundan evine gitmemesi şeklindedir. Öğrencilerle disiplin konusunda karşılaşılan zorluklarda eğitim yönetimi ve sisteminin rolü ise; cezaların caydırıcılığı bulunmuyor, öncelikle sorunun kaynağının tespit edilmesi gerektiği, pandemi sürecinde öğrencilerin sınıf ortamından uzaklaşmasının disiplin sorunlarında artışa neden olması, sınıfta kalma geri gelmesi gerektiği şeklinde dile getirilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre; öğrenciler arasındaki olumsuz davranışlarla başa çıkma konusunda katılımcıların karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşler: ailelerin olumsuz tutumları (f=12) yönetim ve öğretmenlerle ilgili güçlükler (f=8) öğrenci tutum ve davranışları ile ilgili güçlükler (f=6) olmak üzere üç tema altında toplanmıştır. Bu duruma göre; öğrenciler arasındaki olumsuz davranışlarla başa çıkma konusunda öğretmenlerin karşılaştığı güçlüklerin en fazla ailelerin olumsuz tutumlarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Ailelerin olumsuz tutumları olarak; yanlış anne-baba tutumları ya da benim çocuğum yapmaz yaklaşımı, ebeveynlerin iş birliğinden kaçınmaları, ailelerin eğitimsizliği ve aile baskısı, ailelerin ilgisizliği, aşırı koruyucu aile tutumundan destek alan öğrencinin hatasını anlamaması belirtilmiştir. Buna göre ailelerin olumsuz tutumları ile ilgili olarak katılımcıların karşılaştığı en büyük zorlukların başında yanlış anne-baba tutumları ya da benim çocuğum yapmaz yaklaşımı (f=5) ile ebeveynlerin iş birliğinden kaçınmaları (f=4) hususlarının geldiği görülmektedir. Yönetim ve öğretmenlerle ilgili güçlükler teması altında ise katılımcıların dile getirdiği zorluklar: rehber öğretmen bulunmayışı ya da yetersiz rehberlik hizmetleri, yasal boşluklar ve caydırıcı olmayan disiplin hükümleri, akademik başarısı düşük öğrencilere yeterli zaman ayrılamaması, bazı olumsuz davranışlardan öğretmenin haberdar olmaması, çalışanların istenmeyen öğrenci davranışlarına karşı ortak tavır takınmaması, otorite, hakimiyet ve yönlendirme gücü şeklinde sıralanmıştır. Buna göre yönetim ve öğretmenlerle ilgili güçlükler teması altında katılımcılarca en çok dile getirilen güçlükler okullarda rehber öğretmen bulunmayışı ya da rehberlik hizmetlerinin yetersizliği ile yasal boşluklar ve caydırıcı olmayan disiplin hükümlerinin olduğu anlaşılmaktadır. Öğrenci tutum ve davranışları ile ilgili güçlükler teması altında katılımcılar: hatayı kabullenme, özür dileme ve tekrarlamama gibi erdemlerin bulunmayışı, öfkesini kontrol edemeyen öğrencilerin öfkesini dindirmek, öğrenciler arasında görülen yaygın akran zorbalığı, öğrencilerde görülen yaygın ergen zorbalığı, öğrencilerin her zaman kendilerini haklı görmesi, öğrenciye davranış değişikliği kazandıramamak görüşlerini dile getirmişlerdir.

Öneriler

Öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları güçlüklerin değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmada katılımcı öğretmenlere yöneltilen soruların yanıtlanmasından elde edilen verilerin değerlendirilmesi ve analizi sonucunda aşağıda belirtilen öneriler geliştirilmiştir:

Okullardaki psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin geliştirilmesi ve bu alandaki personel açığının giderilmesi,

Ebeveyn iş birliğinin teşvik edilmesi; yönetici ve öğretmenlerin ailelerle daha etkin iletişim kurmaları ve iş birliği yapmaları konusunda daha fazla çaba göstermeleri, ayrıca velilerin eğitim, seminer ve toplantılar yolu ile bu konuda sık sık bilgilendirilmesi,

Okullardaki disiplin kurallarının ve uygulamalarının (disiplinsiz öğrencilerin disiplinli öğrencilerin eğitim hakkını olumsuz etkilediği dikkate alınarak) Bakanlıkça yeniden gözden geçirilerek öğrenci davranışlarının yönetimi için net kurallar ve caydırıcı cezalar oluşturulması ve etkili bir şekilde uygulanması,

Öğretmenlerin sınıf yönetimi, iletişim ve öğrenci davranışları konularında kapsamlı eğitimlere tabi tutularak alandaki bilgilerini yenilemeleri ve geliştirmelerinin sağlanması,

Öğretmenlerin, derslere hazırlıklı gelmeleri, sunumlarını öğrencilerin ilgisini çekecek, onları motive edecek ve katılımlarını teşvik edecek şekilde yapmaları,

Öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışlarının analiz edilerek bu davranışların altında yatan nedenlerin belirlenmesi ve buna göre önlem alınması,

Öğretmenlerin, sınıf düzeni ve kurallarını öğrencilerle birlikte oluşturarak onların katılımını sağlaması ve mutlaka bu kuralların tutarlı bir şekilde uygulanmasının, uygun olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Aydın, D. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin öğretmenlik stilleri üzerindeki etkisi. (Yayın no. 492044) (Yüksel Lisans Tezi, Ege Üniversitesi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Babaoğlu E., Yıldırım C. (2010) Sınıf öğretmenlerinin kullandığı sınıf yönetim modelleri. E-Journal of New World Sciences Academy

Başar, H. (1999). Sınıf yönetimi. Ankara: MEB. Yayınları.

Blair, K. A., Denham, S. A., Kochanoff, A., ve Whipple, B. (2004). Playing it cool: Temperament, emotion regulation, and social behavior in preschoolers. *Journal of School Psychology*, 42(6):419-443.

Börso, B., Peolsson, M., ve Gerdle, B. (2008). Catastrophizing, depression, and pain: correlation with and influence on quality of life and health - a study of chronic whiplash-associated disorders. *Journal of Rehabilitation Medicine*

Celep, C. (2004). Sınıf yönetimi ve disiplini. Üçüncü Baskı. Ankara: Anı Yayıncılık.

Erol, Z. (2006). Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi uygulamalarına ilişkin görüşleri. (Yayın no. 187457) (Yüksel Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Güney, S. (2015). İnsan kaynakları yönetimi. Nobel Akademik Yayıncılık.

Gürsel, M. (2004). Olumlu öğrenmeye uygun bir ortam oluşturma, sınıf yönetimi, Ed: M. Gürsel, H. Sarı ve B. Dilmaç, 131-160, Konya: Eğitim Kitabevi Yayınları.

Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi, 1(1), 62-80.

Oktay, A., Gürkan, T., Zembat, R., ve Unutkan, Ö. P. (2006). Ne yapıyorum? Neden yapıyorum? Nasıl yapmalıyım. Ya-Pa Yayınları.

Özel, A., ve Bayındır, N. (2008). Sınıf öğretmenlerinin ve sınıf öğretmeni adaylarının coğrafya konularına yönelik görüşlerinin karşılaştırılması. Kütahya Dumlupınar Üniversitesi.

Özkan, H. H. (2005). Öğrenme öğretme modelleri açısından modüler öğretim. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi

Tal, C. (2010). Case studies to deepen understanding and enhance classroom management skills in preschool teacher training. *Early Childhood Education Journal*, 38(2):143-152.

Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. *Milli Eğitim Dergisi*, 155-156.

Yıldırım, A., & Simsek, H. (2013). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Ankara: Seçkin.